

Ugovor o reosiguranju kao trgovačkopravni ugovor

Marini, Mario Dzhovani

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:021118>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za trgovačko pravo i pravo društava

Mario Dzhovani Marini

Ugovor o reosiguranju kao trgovačkopravni ugovor

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Tomislav Jakšić

Zagreb, kolovoz 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Mario Dzhovani Marini pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Mario Dzhovani Marini, v.r.

Sadržaj

1. Uvod.....	5
2. Pojam i karakteristike trgovačkih ugovora	5
3. Ugovor o osiguranju – općenito.....	7
3.1. Pojam i bitne karakteristike	7
3.2. Povijesni razvoj.....	9
3.2.1. Razvoj načela dobre vjere kao temeljno načelo ugovora o osiguranju i reosiguranju	9
4. Ugovor o reosiguranju.....	11
4.1. Uvod.....	11
4.2. Vrste reosiguranja	15
4.2.1. Vrste ugovora o reosiguranju	16
4.2.1.1. Ugovor o ekscedentnom reosiguranju.....	16
4.2.1.2. Ugovor o kvotnom reosiguranju	18
4.2.1.3. Ugovor o kvotno-ekscedentnom reosiguranju.....	18
4.2.1.4. Ugovor o reosiguranju viška štete	19
4.2.1.5. Ugovor o reosiguranju viška godišnjih šteta	21
4.2.1.6. Ostale vrste ugovora o reosiguranju	21
4.4. Predugovorne dužnosti stranaka prije sklapanja ugovora o reosiguranju	23
4.5. Sklapanje i sadržaj ugovora o reosiguranju	23
4.7. Raskid i prestanak ugovora o reosiguranju	28
5. Zaključak	30
6. Literatura	31

Popis kratica

KRATICA

ZOO

ZTD

PZ

ZOS

EU

HANFA

v.

čl.

st.

ZNAČENJE

Zakon o obveznim odnosima

Zakon o trgovačkim društvima

Pomorski zakonik

Zakon o osiguranju

Europska unija

Hrvatska agencija za nadzor financijskih
usluga

versus

članak

stavak

1. UVOD

Reosiguranje igra važnu ulogu u današnjoj industriji osiguranja disperzirajući osigurani rizik na više reosiguravajućih društava odnosno osiguravajućih društava koji se bave i reosiguranjem, jamčeći na taj način financijsku stabilnost osiguravatelja. Ugovor o reosiguranju čini temeljni dio djelatnosti reosiguranja te kao tema ovog rada se razmatra njegova priroda, glavna obilježja i svrha.

Ugovor o reosiguranju se s obzirom na njegovu prirodu može promatrati kao podvrsta ugovora o osiguranju, kao ugovor sui generis, ili kao trgovačkopravni ugovor, stavljajući naglasak na potonjem razmatranju.

Kako bi se suštinski prikazao predmetni ugovorni odnos, potrebno je najprije dati definiciju trgovačkih ugovora i koje su bitne karakteristike koje ih čine takvima. Nadalje, potrebno je ukratko izložiti suštinu ugovora o osiguranju i s njime povezani razvoj načela krajnje dobre vjere (*uberrimae fides*) kao temeljno načelo ugovora o osiguranju, a potom i ugovora o reosiguranju.

U dijelu koji se bavi ugovorom o reosiguranju su najprije opisane različite vrste reosiguranja koje postoje i njihove značajke. Nadalje, detaljno su pojašnjeni odgovarajući stadiji sklapanja ugovora o reosiguranju. Najprije se obrađuju predugovorne obveze stranaka prije sklapanja ugovora, potom sklapanje ugovora i njegov sadržaj te zaključno način i uvjete pod kojima se predmetni ugovor može raskinuti odnosno prestati.

2. POJAM I KARAKTERISTIKE TRGOVAČKIH UGOVORA

U obveznom pravu poznata je bitna podjela pravnih poslova na imenovane (tipične) i na neimenovane (atipične) ugovore. Imenovani ugovori su ugovori za koje je zakonom propisan njihov način sklapanja, izvršenja, raskida i ugovaranje dodatnih uvjeta. Međutim, ugovorne strane slobodno mogu ugovoriti i nešto drugo dokle god to nije u suprotnosti s prisilnim propisima.

Sukladno jedno od temeljnih načela obveznog prava iz čl. 2. Zakona o obveznim odnosima¹ (dalje u tekstu: ZOO) sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, koje ne mogu biti protivne Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu

¹ Zakon o obveznim odnosima, "NN" br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22.

društva². Iz te odredbe se može vidjeti da je zakonodavac propisao općenitu slobodu uređivanja obveznih odnosa ne ograničavajući se pritom samo na tipične ugovore. Zbog toga je ugovornim stranama dopušteno da u okviru Ustava RH, prisilnih propisa i morala društva slobodno sklapaju i ugovore koji nisu predviđeni u ZOO ili u nekom drugom propisu. Za takve ugovore nisu propisana posebna pravila nego se na njih primjenjuju opća načela obveznog prava, pravna pravila koja su propisana za ugovore slične prirode te običaji i pravna praksa ukoliko ona postoji³. Ugovor o reosiguranju, kao tema ovog rada, spada upravo u grupu atipičnih ugovora koji nisu posebno regulirani ZOO-om ili nekim drugim propisom, ali o tome će više riječi biti naknadno.

Nadalje, čl. 14. st. 2. ZOO propisuje da su trgovački ugovori oni koji sklapaju trgovci međusobno u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednog od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti. Međutim, ZOO ne daje definiciju pojma trgovca te je potrebno okrenuti se drugim propisima koji pružaju različite definicije tog pojma. Jedan od tih zakona je Zakon o trgovačkim društvima⁴, koji u svom čl. 3. st. 1. propisuje da je trgovac osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu. Iz navedenog proizlazi da trgovački ugovor sklapaju trgovci. Međutim, s tim dolazi daljnje pitanje da li će se ugovor smatrati trgovačkim ako je samo jedna od ugovornih strana trgovac ili ako su obje. Visoki trgovački sud RH u presudi Pž 2746/2019-2 iz 05.06.2019. godine navodi: *"Da bi se neki ugovor smatrao trgovačkim ugovorom potrebno je da su obje stranke ugovora trgovci"*.

Nadalje, trgovačke ugovore imaju niz pojedinosti koje ih razlikuju od ostalih građanskopravnih ugovora. Te pojedinosti se mogu uvidjeti kod kraćih rokova, povećane razine pažnje kod ispunjenja ugovora, naglašenija primjena općih uvjeta poslovanja, trgovačkih običaja i prakse te učestala prisutnost adhezijskih i tipskih ugovora⁵.

² čl. 2. ZOO.

³ Pavlović M., Važnost razlikovanja i kvalifikacije obveznih i trgovačkih ugovora, 23.10.2018.

⁴ Zakon o trgovačkim društvima, "NN" br. NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23

⁵ Pavlović M., Važnost razlikovanja i kvalifikacije obveznih i trgovačkih ugovora, 23.10.2018.

3. UGOVOR O OSIGURANJU – OPĆENITO

3.1. Pojam i bitne karakteristike

U pravu osiguranja ne postoji općeprihvaćena definicija ugovora o osiguranju. Razlog tome je što se u svakom pravnom sustavu mogu naći određene razlike pri definiranju ugovora o osiguranju odnosno pri određivanju njegovih bitnih karakteristika i elemenata što na kraju otežava postavljanje sveobuhvatne definicije koja bi zadovoljila sve pravne poretke. Problem definiranja takvog ugovora može dovesti do određenih poteškoća pogotovo ako dođe do situacije s prekograničnim elementom. Europska regulativa se opsežno bavi uređenju tog kompleksnog područja kako bi se koliko toliko doskočilo neujednačenoj praksi u toj sferi⁶.

Kako bi se dobio bolji uvid u pojmu ugovora o osiguranju, najprije ću prikazati nekoliko zakonskih definicija iz poredbenopravnih sustava te na kraju hrvatsko rješenje.

Njemački Zakon o ugovoru o osiguranju iz 2008. godine definira ugovor o osiguranju na sljedeći način: *Sklapanjem ugovora o osiguranju osiguravatelj se obvezuje pokriti određeni rizik ugovaratelja osiguranja ili treće osobe isplatom naknade prilikom nastupanja ugovorenog osiguranog slučaja. Ugovaratelj osiguranja dužan je platiti osiguratelju ugovoreni doprinos (premiju osiguranja)*⁷.

Srpski Zakon o obligacionim odnosima navodi sljedeću definiciju ugovora o osiguranju u svom članku 897.: *Ugovorom o osiguranju obavezuje se ugovarač osiguranja da plati određeni iznos organizaciji za osiguranje (osiguravač), a organizacija se obavezuje da, ako se desi događaj koji predstavlja osigurani slučaj, isplati osiguraniku ili nekom trećem licu naknadu, odnosno ugovorenu svotu ili učini nešto drugo*⁸.

Bugarski Kodeks o osiguranju u članku 183. definira ugovor o osiguranju ovako: *Ugovorom o osiguranju osiguratelj se obvezuje preuzeti određeni rizik uz plaćanje premije te će u slučaju nastanka osiguranog slučaja osiguraniku ili trećem korisniku isplatiti osiguraničku naknadu ili novčani iznos*⁹.

⁶ Marin J. Pravo osiguranja, u: Josipović, T. (2020) Privatno pravo Europske unije - opći dio. Zagreb, Narodne novine., str. 990.

⁷ Insurance Contract Act of 23 November 2007 (Federal Law Gazette I p. 2631), as last amended by Article 4 of the Act of 11 July 2021 (Federal Law Gazette I p. 2754).

⁸ čl. 897. Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93, "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja i "Sl. glasnik RS", br. 18/2020).

⁹ čl. 183. Kodeks o osiguranju, 2006.

Hrvatski zakonodavac se odlučio za sljedeću definiciju ugovora o osiguranju u ZOO-u, *ugovorom o osiguranju osiguratelj se obvezuje ugovaratelju osiguranja isplatiti osiguraniku ili korisniku osiguranja osigurninu ako nastane osigurani slučaj, a ugovaratelj se osiguranja obvezuje osiguratelju platiti premiju osiguranja*¹⁰.

Iz navedenih primjera se ipak mogu vidjeti određene sličnosti definiranja ugovora o osiguranju. Detaljnijem razmatranjem tih sličnosti će se također uvidjeti i glavna obilježja odnosno karakteristike tog ugovora.

Najprije, radi se o **imenovanom pravnom poslu**, iz čega proizlazi da se on razlikuje od ostalih pravnih poslova. Nadalje, može se vidjeti da se u svim navedenim definicijama spominju dvije glavne strane, osiguravatelj i ugovaratelj osiguranja. Sklapanjem ugovora, za obje ugovorne strane nastaje obveza na ispunjenje određene činidbe ugovora pri čemu se one nalaze istodobno u poziciji vjerovnika i dužnika te je zbog toga ugovor o osiguranju ujedno i dvostrano-obvezni (sinalagmatski) ugovor. Nadalje, ugovor o osiguranju sklapaju ugovorne strane njihovom slobodnom voljom, što ga čini **konsenzualnim** ugovorom. Također, propisana je obveza osiguravatelja na isplatu osigurnine u slučaju nastanka osiguranog slučaja te, s druge strane, obveza ugovaratelja osiguranja na redovno plaćanje ugovorene premije osiguranja. Iz toga se može zaključiti da se radi o **naplatno-obveznom** ugovoru te **ugovoru s trajnim činidbama**. Potonje proizlazi iz toga da je ugovaratelj osiguranja dužan plaćati ugovorenu premiju kroz dulje razdoblje (najčešće do nastanka osiguranog slučaja). Nadalje, ugovor o osiguranju je **formularni ugovor** (ugovor po pristupanju). Ovakav tip ugovora karakterizirano da se on uobičajeno sklapa temeljem osiguravateljevih uvjeta osiguranja. Na taj način strane se ne dogovaraju posebno o svakoj odredbi ugovora, nego ugovaraju primjenu odgovarajućih uvjeta osiguranja¹¹. Ti se uvjeti najčešće pojavljuju kao opći uvjeti poslovanja osiguravajućeg društva te služe svrsi da se na tipizirani način sklapaju ugovori o osiguranju s većim brojem potencijalnih ugovaratelja osiguranja postižući na taj način i veći stupanj pravne sigurnosti u njihovom međusobnom ugovornom odnosu¹². Ugovor o osiguranju je također **ugovor dobre vjere** koji od ugovornih strana iziskuje visoki stupanj

¹⁰ čl. 921. ZOO.

¹¹ Pavić D., Ugovorno pravo osiguranja: Komentar zakonskih odredaba, 2009., str. 101.

¹² Ibid., str. 100.

iskrenosti i povjerenja tijekom sklapanja, trajanja i ispunjenja ugovora¹³. Zbog važnosti načela dobre vjere u ugovoru o osiguranju, u nadolazećem dijelu je posvećena posebna pažnja njegovom povijesnom razvoju kako bi se mogao dobiti kompletan uvid u današnje uređenje u poredbenim sustavima, ali i u Hrvatskoj te kako bi se mogao postaviti temelj prikazivanja osnova tog ugovornog odnosa.

3.2. Povijesni razvoj

Teško je odrediti točno gdje i kada je nastao ugovor o osiguranju ovakav kakav ga poznajemo danas. Različiti su oblici i vrste osiguranja odnosno poslovi, koji nalikuju ugovoru o osiguranju, postojali još u primitivnim zajednicama poput neke vrste osiguranja zajednice odnosno obitelji. Od nekih kodificiranih oblika osiguranja, svakako vrijedi najprije spomenuti Hamurabijev zakonik koji je propisao odgovornost sudionika u prijenosu robe pustinjom na solidarnoj odgovornosti i obvezu nadoknade nastale štete u slučaju napada ili pljačke¹⁴. Zanimljivo je spomenuti da stari Rimljani nisu poznavali institut osiguranja u suvremenom smislu, ali su imali nalike tome u obliku pružanja jamstva i sl.¹⁵.

3.2.1. Razvoj načela dobre vjere kao temeljno načelo ugovora o osiguranju i reosiguranju

Kao što je već ranije rečeno, načelo dobre vjere predstavlja osnovni dio i podlogu ugovora o osiguranju, a kasnije i ugovora o reosiguranju.

Razvoju načela dobre vjere je značajno doprinio poznati slučaj Carter v. Boehm iz 1766. godine. U tom slučaju postavilo se pitanje dužnosti predugovornog obavještanja i kakav bi to utjecaj moglo imati na potraživanja koja bi nastala iz tako ugovorenog odnosa.

Ova presuda je značajna za englesko i općenito common law pravo osiguranja, jer je stavila veliku važnost na dužnost krajnje dobre vjere u ugovorima o osiguranju, ali posljedično i na ugovore o reosiguranju kao što će biti prikazano dalje u nastavku.

¹³ Ibid., str. 54-64.

¹⁴ Ibid., str. 14.

¹⁵ Ibid., str. 15.

Uzimajući u obzir ovu presudu, donesen je 1906. Zakon o pomorskom osiguranju koji se u svojim člancima 17. i 18. oslanja na izloženim stajalištima Lorda Mansfielda. Članak 17. tog zakona navodi opću obvezu obiju ugovornih strana na dobru vjeru, a u članku 18. navodi obvezu osiguranika da priopći svaku značajnu okolnost za koju ima saznanja uz sljedeće iznimke:

- svaka okolnost koja umanjuje rizik;
 - svaka okolnost koja je poznata ili se presumira da je poznata osiguravatelju.
- Okolnosti koje se smatraju da su poznate osiguravatelju su notorne činjenice te stvari koje osiguravatelj bi trebao znati uzimajući u obzir tijekom njegovog poslovanja¹⁶.

U Europi se institut dobre vjere najprije razvio u rimskom ugovornom pravu kao temeljno načelo uspostavljanja ugovornih odnosa općenito. Ciceron je bio među prvima koji se zalagao za dobru vjeru u ugovornim odnosima te je rekao sljedeće: "*Štoviše, temelj pravde je dobra vjera - to jest, istina i vjernost obećanjima i dogovorima*"¹⁷.

Temeljem navedenog, u francuskom Code civil-u, u članku 1112. je jasno navedena obveza pridržavanja dobroj vjeri (*franc. bonne foi*) tijekom pregovora. Nadalje, u stavku 1. istog članka, koji je nadodan tek 2016. godine, propisuje sljedeće: „*stranka kojoj su poznati podaci čija je važnost odlučujuća za suglasnost druge strane mora je obavijestiti kada, legitimno, potonja nije upoznata s tim podacima ili vjeruje svojoj suugovornoj strani*"¹⁸. Iz ovog proizlazi obveza jedne strane na predugovorno obavješćivanje druge strane (što svakako podrazumijeva da ta obveza nije jednostrana nego jednaka za obje ugovorne strane) o svim relevantnim informacijama koje su, ili bi mogle biti odlučujuće za drugu ugovornu stranu i njezin pristanak na sklapanje ugovora.

Iako njemački pravni sustav poznaje načelo dobre vjere (*njem. Treu und Glauben*), ono više nije na isti način prisutno u pravu osiguranja nakon značajne reforme Zakona o ugovorima o osiguranju iz 2008. godine. Nakon spomenute reforme, ukinuta je obveza

¹⁶ Mitchel Ch., Mitchel P: Landmark Cases in the Law of Contract, Oxford and Portland, Oregon, 2008, str. 85.

¹⁷ M. Tullius Cicero. De Officiis. With An English Translation. Walter Miller. Cambridge. Harvard University Press; Cambridge, Mass., London, England. 1913., dostupno na: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A2007.01.0048%3Abook%3D1%3Asection%3D23> (pregledano: 13.04.2023.).

¹⁸ Art. 1112-1, Code Civil, dostupno na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000032006712/#LEGISCTA000032006712 (pregledano: 13.04.2023.).

osiguranika o obavještanju osiguravatelja o svim okolnostima, ako ih nije izričito tražio osiguravatelj¹⁹.

U Hrvatskoj je načelo dobre vjere općenito uređeno u članku 4. ZOO-a kao načelo savjesnosti i poštenja te u kojem propisuje dužnost stranaka da se prilikom zasnivanja odnosa, ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa pridržavaju tog načela. Nadalje, posebnije za ugovore o osiguranju, načelo savjesnosti i poštenja je izraženo u članku 931. ZOO-a. Ta odredba uspostavlja dužnost ugovaratelja osiguranja da prijavi osiguratelju sve okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate²⁰.

Naime, iz svega navedenog o ugovoru o osiguranju može se uočiti da je to ugovor koji se najčešće sklapa između fizičke osobe kao potrošača i osiguravajućeg društva kao trgovca. Zbog toga ugovor najčešće ima obilježja potrošačkog ugovora te se na njega primjenjuju i relevantne odredbe iz propisa o zaštiti potrošača. Međutim, kad bi obje strane ugovora o osiguranju bili trgovci, onda će se u tom slučaju raditi o trgovačkom ugovoru te će se primjenjivati sve odredbe o trgovačkim ugovorima propisane Zakonom o obveznim odnosima i Zakonom o trgovačkim društvima.

4. UGOVOR O REOSIGURANJU

4. 1. Uvod

Suvremene tržišne tendencije i sve kompleksniji odnosi u koje ulaze stranke pa sukladno time i sve veća potreba za osiguranjem slučajeva od značajne imovinske vrijednosti dovodi do potrebe da osiguravajuća društva disperziraju osigurane rizike. Zbog toga osiguravajuća društva s ciljem efektivnog upravljanja rizicima sklapaju ugovore o reosiguranju s reosiguravajućim društvima odnosno društvima za osiguranje koje se bave i reosiguranjem kako bi minimizirali svoju izloženost značajnim gubicima u slučaju podmirenja visoko osiguranih slučajeva²¹.

¹⁹ Braje Eva-Maria, In review: the essentials of insurance and reinsurance law in Germany, Lexology, 25.04.2022., dostupno na: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?q=6f45f808-1d18-48eb-983e-3b31ea0f0eed> (pregledano: 13.04.2023.).

²⁰ čl. 931. ZOO.

²¹ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 58.

Ugovor o reosiguranju se smatra trgovačkim ugovorom zbog toga što se sklapa između dva trgovačka društva (ili više njih), odnosno dva trgovca. U Hrvatskoj se na njega primjenjuju sve relevantne odredbe Zakona o obveznim odnosima, kao općeg propisa za ugovorne odnose, koji se odnose među ostalim na vođenje pregovora u dobroj vjeri, sklapanje ugovora, ispunjenje obveza preuzetih ugovorom itd.

Ugovor o reosiguranju je ugovor kojim jedna strana, reosiguratelj, preuzima obvezu da drugoj strani, reosiguraniku (osiguratelju), isplati dio iznosa ili čak čitav iznos koji je osiguratelj isplatio ili treba isplatiti osiguraniku ili osiguranicima, pri čemu reosiguranik preuzima obvezu da reosiguratelju isplati za to određenu premiju²². Drukčije rečeno, ugovor o reosiguranju je ugovor o disperziji i minimiziranju financijskog rizika kojim osiguratelj osigurava svoju izloženost potraživanjima iz "glavnih" ugovora o osiguranju²³. Iz navedenog se može vidjeti bliska veza između ugovora o osiguranju i ugovora o reosiguranju zbog toga što se u oba slučaja radi o osiguravanju neke vrste rizika. Slijedom navedenog se može zaključiti da je ugovorni odnos osiguranja *conditio sine qua non* odnosa reosiguranja²⁴. Međutim, treba naglasiti da se, neovisno o njihovoj uskoj povezanosti, radi o dva skroz odvojena ugovorna odnosa. Obveze osiguravatelja i osiguranika temelje se na osiguravateljevim uvjetima osiguranja definiranim u ugovorenoj polici osiguranja, koja sadrži uvjete i način isplate osigurnine u slučaju nastanka osiguranog slučaja.

Nadalje, iz navedenog se može vidjeti da reosiguravatelj nije ugovorna strana kod ugovora o osiguranju. Najčešće, osiguranik ni ne zna da je njegov osiguravatelj reosigurao temeljni ugovor o osiguranju. Zbog toga se osiguranik ne može obratiti reosiguravatelju u slučaju da mu osiguravatelj iz bilo kojeg razloga odbije isplatiti premiju.

Česta je praksa u poslovima osiguranja da se sklapaju ugovori o reosiguranju između dva ili više osiguravajućih društava. Zakon o osiguranju²⁵ (dalje u tekstu: ZOS) navodi da je djelatnost reosiguranja *djelatnost koja se sastoji od prihvaćanja rizika koje je ustupilo društvo za osiguranje, društvo za osiguranje iz druge države članice, ...*²⁶.

²² Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 6.

²³ Lu Yao, Utmost Good Faith in Reinsurance Contracts: Difficulties and Problems of Its Operation in an Evolution Time, University of Exeter, kolovoz 2015., str. 30.

²⁴ Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002. str. 4.

²⁵ Zakon o osiguranju, "NN" br. 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22.

²⁶ čl. 3. st. 1. t. 11. ZOS.

Postoje četiri glavna načela na kojima se temelji predmetni ugovor, a to su već poznato načelo dobre vjere odnosno načelo savjesnosti i poštenja, načelo dobrovoljnosti, načelo obeštećenja te na kraju načelo istovjetnosti sudbine²⁷. Sukladno načelu dobrovoljnosti ugovorne strane mogu odrediti sadržaj ugovora kakav oni žele, s tim da se poštuju određeni standardi za različite vrste ugovora o reosiguranju, što je najviše izraženo u međunarodnoj praksi²⁸. Nadalje, načelo obeštećenja navodi da neovisno o sadržaju samog ugovora, maksimalna naknada koju reosiguranik-osiguratelj može tražiti od svog reosiguratelja ne može biti veća od naknade koju je on isplatio osiguraniku²⁹. Na kraju, načelo istovjetnosti sudbine navodi da reosiguratelj slijedi sudbinu osiguravatelja u smislu rizika koji su osigurani i u pogledu načina na koji je šteta likvidirana, ali pod uvjetom da je osiguravatelj savjesno, stručno i profesionalno obavljao svoj posao. Ono proizlazi iz istovjetnih interesa ugovornih strana da posluju sukladno načelima osiguranja i reosiguranja, a posebice one koje se odnose na procjenu rizika, likvidaciju štete i sl. Međutim, načelo istovjetnosti sudbine ne podrazumijeva da će reosiguratelj snositi gubitke koje prouzroči reosiguranik-osiguravatelj svojim nemarnim vođenjem poslovanja koje je npr. dovelo reosiguranika-osiguravatelja do stečaja³⁰. Nadalje, navedeno načelo nije apsolutno, jer je kod nekih vrsta ugovora o reosiguranju limitirano na način da je predviđeno pravo reosiguratelja da kontrolira likvidacije šteta, naročito kod velikih šteta³¹. Iz svega navedenog se može vidjeti kako je ugovor o reosiguranju usko povezan s glavnim ugovorom o osiguranju bez kojeg taj ugovorni odnos ne bi mogao postojati. Međutim, bitno je ponovno napomenuti da ugovor o reosiguranju čini samostalnu pravnu cjelinu neovisnu od ugovornog odnosa osiguranja. Upravo tu samostalnost i razliku od ugovora o osiguranju se može vidjeti i iz stava zakonodavca u Zakonu o obveznim odnosima koji je izričito isključio primjenu odredbi o osiguranju na **odnose iz reosiguranja**³². Samostalnost se može ogledati i u to što su strane tog ugovora različite od strana ugovora o osiguranju. Naime, kod ugovora o osiguranju strane su, s jedne strane ugovaratelj

²⁷ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 62.

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid.

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid.

³² čl. 923. st 1. ZOO.

osiguranja i korisnik osiguranja, ako su to različite osobe te su oni najčešće fizičke osobe odnosno potrošači, a s druge strane osiguravatelj kao osiguravajuće društvo. Strane ugovora o reosiguranju su reosiguravatelj i reosiguranik te su obje te strane društva koja se bave osiguranjem i/ili reosiguranjem. Nadalje, ugovor o reosiguranju se razlikuje naspram ugovora o osiguranju po tome što isplatom reosigurnine u slučaju nastanka reosiguranog slučaja, ne dolazi do subrogacije. Bolje rečeno, reosiguravatelj ne stupa u položaj reosiguranika sa zahtjevima prema trećoj osobi koja je odgovorna za nastupanje osiguranog slučaja³³.

Iz navedenog proizlazi da su ugovori o osiguranju najčešće u svojoj biti potrošački ugovori, dok su ugovori o reosiguranju trgovački ugovori.

Kako bi se najbolje mogle detaljnije uočiti sličnosti i razlike između ta dva tipa ugovora, u sljedećoj tablici je prikazana usporedba bitnih obilježja ta dva ugovora:

Ugovor o osiguranju	Ugovor o reosiguranju³⁴
Imenovan, tipični	Neimenovan/atipični
Dvostrano obvezni (sinalagmatički)	Dvostrano obvezni (sinalagmatički)
Konsenzualan	Konsenzualan
Formalan	Neformalan
Formularan, tipski, adhezijski	(Nije) formularan, tipski ili adhezijski

Tablica 1.

Uzimajući u obzir način sklapanja ugovora o reosiguranju, u pravnoj je teoriji došlo do razilaženja oko toga da li je ugovor o reosiguranju formularan i adhezijski ili nije. Ukratko, ugovor o reosiguranju se sklapa na način da reosiguravatelj izradi ponudu za sklapanje ugovora o reosiguranju temeljem zahtjeva za izdavanje takve ponude od strane osiguravatelja³⁵. Sastavni dio ponude čine uvjeti reosiguravatelja za svaku vrstu reosiguranja koja se namjerava ugovoriti. Sukladno čl. 295. st. 1. ZOO-a, opći uvjeti

³³ Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 14.

³⁴ Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 6-7.

³⁵ Više o načinu sklapanja ugovora o reosiguranju se može pronaći u dijelu 4.5. ovog rada.

ugovora su ugovorne odredbe sastavljene za veći broj ugovora koje jedna ugovorna strana prije ili u trenutku sklapanja ugovora predlaže drugoj ugovornoj strani, bilo da su sadržani u formularnom (tipskom) ugovoru, bilo da se na njih ugovor poziva. Prema tome, moglo bi se zaključiti da ugovor o reosiguranju spada u kategoriji formularnih, odnosno adhezijskih ugovora. Međutim, neki autori, ipak smatraju da se ugovor o reosiguranju ne treba svrstati u formularne, tipske odnosno adhezijske ugovore zbog toga što ugovor o reosiguranju nije podvrgnut pravnoj regulaciji kakvoj su inače podvrgnuti ostale vrste formularnih ugovora³⁶³⁷.

4.2. Vrste reosiguranja

S obzirom na odnos veličine dijela reosiguranog rizika prema ukupnoj obvezi iz glavnog ugovora o osiguranju, vrste reosiguranja se dijele na potpuno, proporcionalno i neproporcionalno³⁸.

Potpuno reosiguranje je situacija kada reosiguranik-osiguravatelj reosigura cjelokupne obveze iz glavnog ugovora o osiguranju kod reosiguravatelja. Ovakav tip reosiguranja je u praksi rijedak jer u većini slučajeva reosiguranik sudjeluje u dijelu reosiguranog rizika u obliku određenog samoprdržaja čiji se iznos ugovori prilikom sklapanja ugovora o reosiguranju. Samoprdržaj tako služi kao jamstvo reosiguratelju o kvaliteti poslovanja reosiguranika te za obveze koje on preuzima u pokriće³⁹.

Kod **proporcionalnog reosiguranja** reosiguravatelj i reosiguranik dijele rizik na temelju unaprijed dogovorenog udjela ili omjera. Sukladno tom omjeru reosiguravatelj kasnije preuzima od reosiguranika-osiguravatelja određeni postotak od rizika te odgovarajući postotak od osiguravateljeve premije koje je naplatio od osiguranika⁴⁰.

S druge strane, **neproporcionalno reosiguranje** je vrsta reosiguranja kod koje reosiguravatelj preuzima na sebe prekomjerni dio rizika iznad određene visine obveze, odnosno samoprdržaja koje je ranije odredio reosiguranik-osiguravatelj. Na taj način, reosiguranik-osiguravatelj zadržava određeni iznos rizika, a preostali višak prebacuje na

³⁶ Ibid.

³⁷ Petrović Z., Pravni posao reosiguranja, sa posebnim osvrtom na reosiguranje života, u: Glasnik advokatske komore Vojvodine, Časopis za pravnu teoriju i praksu, br. 11-12, Novi Sad, 2003., str. 404.

³⁸ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 59.

³⁹ Ibid. str. 60.

⁴⁰ Ibid. str. 61.

reosiguravatelja. Za ovu vrstu reosiguranja su karakteristični ugovori o reosiguranju viška šteta i ugovori o reosiguranju viška godišnjih šteta. Ova vrsta reosiguranja je puno složenija u usporedbi s ostalima zbog poteškoće određivanja adekvatne premije reosiguranja⁴¹.

Dodatno, postoji razlika između aktivnog i pasivnog reosiguranja, ovisno o tome tko preuzima ili ustupa reosigurani rizik. **Aktivno reosiguranje** predstavlja preuzimanje viškova rizika od strane reosiguravatelja, dok **pasivno** predstavlja ustupanje rizika od strane reosiguranika-osiguravatelja⁴².

Također, u pogledu obveze sklapanja ugovora o reosiguranju, razlikuju se još obvezatno i dobrovoljno reosiguranje. **Obvezatno reosiguranje** je ono koje nastaje na temelju ugovora o reosiguranju sklopljenom po sili zakona. Primjeri ovakvog reosiguranja se mogu pronaći u Grčkoj, Indiji, Brazilu itd. S druge strane, **dobrovoljno reosiguranje**, koje je ujedno i najčešće u praksi, nastaje sklapanjem ugovora o reosiguranju slobodnom voljom ugovornih strana⁴³.

4.2.1. Vrste ugovora o reosiguranju

U praksi postoje različiti ugovori o reosiguranju s obzirom na vrstu i način prenošenja rizika. Osnovna podjela je na ugovore o reosiguranju svote rizika i na ugovore o reosiguranju šteta. Najpoznatiji ugovori o reosiguranju svote rizika su ugovori o ekscedentnom reosiguranju, ugovori o kvotnom reosiguranju, ugovori o kvotno-ekscedentnom reosiguranju i ugovori o reosiguranju viška rizika. S druge strane, ugovori o reosiguranju šteta se dijele na ugovori o reosiguranju "drugog rizika", ugovori o reosiguranju ekscedenta šteta i ugovori o reosiguranju viška godišnjih šteta⁴⁴.

4.2.1.1. Ugovor o ekscedentnom reosiguranju

Ekcedentno reosiguranje karakterizira samopridržaj koji služi kao temelj pokrivanja dijela rizika iznad granice koju osiguravatelj zadržava za sebe. Za osiguravatelja je od primarne važnosti, prije sklapanja ugovora o reosiguranju, izračunati odgovarajuću visinu

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid. str. 60.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid. str. 64., 66.

samopridržaja kako bi osigurao solventnost i omogućio svoje daljnje poslovanje smanjenjem rizika od pretjerane financijske izloženosti podmirenja visoko-osiguranih rizika. Izračunavanjem samopridržaja, osiguravatelj ima mogućnost odabrati najprikladniji tip ugovora o reosiguranju, s obzirom na njegovo poslovanje, koji može pokriti višak obveze za koji mu nedostaje vlastiti kapital⁴⁵.

Samopridržaj se izračunava koristeći sofisticirane matematičke metode, uzimajući u obzir podatke osiguravajućeg društva za jednu godinu, kao što su ukupna godišnja tehnička premija, stopa doplatka za sigurnost, raspoloživost rezervi za pokriće šteta, očekivani iznos šteta u portfelju i sl. Tako dobiveni samopridržaj predstavlja statističku vjerojatnost granice obveze koju osiguravatelj može sam pokriti. Dio obveze koji prelazi tu granicu se prenosi kao ekscedent u reosiguranje⁴⁶.

Bitni sastojci ovog tipa ugovora su period na koji se zaključuje, ugovorne strane, predmet reosiguranja i obujam pokrića, premija reosiguranja, provizija, profit provizije, privremeni borderoi (popis) rizika, vođenje poslova reosiguranja, dostavljanje obračuna, prijava štete, plaćanje premije i štete, pravo kontrole, popis klauzula koje čine sastavni dio ugovora, te na kraju završne odredbe i potpisi stranaka⁴⁷.

Od navedenih elemenata ipak treba posvetiti pažnju onima koji čine osnovni dio ugovora. Ovakav tip ugovora o reosiguranju se najčešće zaključuje na godinu dana, te se svake godine ponovno obnavlja neovisno o tome što su svi elementi ugovora ostali isti kao i od prije. Ugovor o ekscedentnom reosiguranju zaključuju osiguravatelj i reosiguratelj i/ili broker⁴⁸. Osnovni dio ugovora čini njegov predmet i obujam. Kao predmet se navode vrste osiguranja ili grupe rizika koji se prenose u reosiguranje u slučaju prelaska osiguravateljevog samopridržaja. Kao obujam pokrića se određuje već spomenuti samopridržaj i limit pokrića te se utvrđuje valuta u kojoj su izraženi⁴⁹.

Valja napomenuti da svaka vrsta osiguranja koja se podvrgava ekscedentnom reosiguranju pruža mogućnost zaštite od različitih rizika. Kada je riječ o visini šteta koje mogu proizaći iz tih rizika, postoje značajne razlike između različitih opasnosti koje su obuhvaćene

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 343.

⁴⁸ Ibid. str. 344.

⁴⁹ Ibid.

pojedininim ugovorima o osiguranju. Sljedeće vrste osiguranja mogu biti predmet ugovora o ekscedentnom reosiguranju: osiguranje od požara, lom strojeva, građevinarstvo, montaža, prekid rada zbog požara (šomaž) i dr. opasnosti, osiguranje elektroničke opreme (paket osiguranja) i sl.⁵⁰.

4.2.1.2. Ugovor o kvotnom reosiguranju

Ugovor o kvotnom reosiguranju je oblik proporcionalnog svotnog reosiguranja koji se temelji na ugovorenoj jedinstvenoj kvoti odnosno postotku svih ugovora o osiguranju određene vrste⁵¹. To znači da predmet ovakvog reosiguranja može biti cijeli portfelj osiguravatelja, samo njegov dio ili samo neke određene opasnosti, s tim da je svakako potrebno to izričito naznačiti u ugovoru⁵². Ovakav tip reosiguranja je veoma povoljan za reosiguravatelja te često dovodi do istog poslovnog rezultata, ali se neovisno o tome, manje koristi u praksi nego ekscedentno reosiguranje, zbog toga što u ovom slučaju reosiguravatelj preuzima jedinstvenu kvotu svih kvalitetnih i nekvalitetnih rizika⁵³. Naziva se kvotno reosiguranje zato što reosiguravatelj sudjeluje u ugovoru naznačenim osiguranjima s određenom kvotom izraženom u postocima⁵⁴. Nadalje, ugovor o kvotnom reosiguranju se često sklapa u slučajevima kada se reosiguravaju novi tip rizika, rizici koji su još uvijek nepoznati, pa su sukladno time i visoko rizični te u slučajevima retrocesije. Primjer takav tip rizika su: reosiguranje nuklearnih rizika, brodskog i zrakoplovnog transporta, rizika od potresa i sl.

4.2.1.3. Ugovor o kvotno-ekscedentnom reosiguranju

Sklapanjem ugovora o kvotno-ekscedentnom reosiguranju, reosiguratelj dobiva prosječnu rizičnost iz portfelja osiguratelja koja za razliku od ekscedentnog reosiguranja, ne uključuje samo teške rizike. Kao što to proizlazi iz naziva ugovora, ugovaranje ovakvog tipa reosiguranja predstavlja kombinaciju kvotnog i ekscedentnog reosiguranja, gdje se najprije određuje jedinstvena kvota za pokrivanje dijela obveza osiguratelja, a zatim

⁵⁰ Ibid. str. 348.

⁵¹ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 65.

⁵² Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 357.

⁵³ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 65.

⁵⁴ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 355.

dodavanjem ekscedenta za rizike koji prelaze mogućnosti osiguratelja⁵⁵. Upravo zbog te kombinacije reosiguranja, on također spada u kategoriji proporcionalnih i svotnih reosiguranja.

4.2.1.4. Ugovor o reosiguranju viška štete

Ugovor o reosiguranju viška štete spada u kategoriji ugovora o reosiguranju šteta i to posebice neproporcionalnih reosiguranja zbog toga što osiguratelj nije ograničen da zadrži samopridržaj u pokriće nego ga može dalje reosigurati kod drugog reosiguratelja a što nije moguće kod proporcionalnih reosiguranja. Ovakav tip reosiguranja se ugovara za slučaj kada vrijednost ugovora o osiguranju prelazi određeni samopridržaj osiguratelja koji je on zadao⁵⁶. Kroz ovaj oblik reosiguranja, reosiguravatelj ograničava svoju odgovornost na određeni iznos po pojedinom događaju te ujedno pruža osiguravatelju zaštitu od velikih šteta na pojedinom riziku, katastrofalnih i masovnih rizika⁵⁷. Razlika naspram ekscedentnog reosiguranja je da u ovom tipu, reosiguravatelj ima obvezu sudjelovati samo u slučaju šteta koje prelaze zadani samopridržaj od strane osiguratelja. Spomenuti samopridržaj nalikuje odbitnoj franšizi kod običnih ugovora o osiguranju gdje osiguravajuće društvo sudjeluje u naknadi za štetu jedino u iznosu koji prelazi dogovorenu granicu. Zbog toga, izračunavanje premije kod ove vrste ugovora o reosiguranju je iznimno kompliciran te se dobiva na način da se dijeli omjer učešća između osiguratelja i reosiguravatelja za svaki pojedini slučaj⁵⁸. Također, premija je niža nego kod ugovora o ekscedentnom reosiguranju upravo zbog toga što je pokriće kod ove vrste ugovora značajno limitiran.

Česti su slučajevi sklapanja ugovora o reosiguranju viška šteta kod reosiguranja pomorskog i kopnenog karga te prijevoznike odgovornosti, automobilske odgovornosti i sl. Pri sklapanju ugovora o reosiguranju viška šteta valja imati na umu sljedećih bitnih sastojaka kako bi ugovor bio valjan⁵⁹. Dakle, prilikom sklapanja ugovora potrebno je u njemu uvrstiti vrijeme trajanja ugovora, a koje najčešće bude godinu dana te se po isteku

⁵⁵ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 65.

⁵⁶ Ibid. str. 66.

⁵⁷ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 359.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid. str. 366.

tog roka zaključuje ponovno za idući period. Zatim, potrebno je navesti koji je predmet ugovora te koje je područje pokrića. Kao što je ranije navedeno, predmet ovog tipa ugovora čini navođenje koje sve vrste osiguranja, odnosno da li su sve vrste osiguranja osiguratelja (cijeli njegov portfelj) ili samo određene opasnosti iz tih osiguranja pokrivena ugovorom o reosiguranju⁶⁰. Nadalje, prilikom sklapanja ugovora o reosiguranju se određuje teritorijalnost pokrića, odnosno koje su vrste osiguranja pokrivena samo u zemlji, a koje imaju inozemno pokriće. Dakle, može biti ugovoreno da su ugovorom o reosiguranju pokrivena isključivo štete nastale na području Republike Hrvatske ili na području neke druge države. Izbor je prepušten slobodnoj volji ugovornih strana. Međutim, ako ništa o tome nije navedeno u ugovoru, presumira se da su pokrivena štete koje su nastale bilo gdje⁶¹.

Ostali sastojci ove vrste ugovora o reosiguranju čine tip pokrića, limit pokrića, reaktiviranje, iznos i način plaćanja premije reosiguranja, odnosno način utvrđivanja premije, konačni obračun premije, udio reosiguravatelja, opći uvjeti reosiguravatelja te koje klauzule čine sastavni dio ugovora (ako su takve ugovorene)⁶². Često se ugovaraju klauzule koje su poznate i primjenjuju se na međunarodnoj razini kod poslova reosiguranja o kojima će biti više riječi kasnije. Međutim, jedna od čestih takvih klauzula koja je poznatija kod reosiguranja imovinskih osiguranja je "Klauzula o satima". Ta klauzula definira što i u kojem trajanju se ima smatrati jednim štetnim događajem. U međunarodnoj praksi se ugovaraju dvije vrste te iste klauzule, jedna u trajanju od 72 sata, a druga u trajanju od 144 sata. Ako se uzme za primjer klauzula o trajanju od 72 sata, onda se po njoj jedan štetan događaj smatra onaj koji je trajao od nastanka događaja do isteka od 72 sata. Ako je štetni događaj trajao dulje od 72 sata, iza tog perioda se ima smatrati da počinje drugi događaj⁶³.

⁶⁰ Ibid. str. 367.

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid. str. 366.

⁶³ Ibid. str. 368.

4.2.1.5. Ugovor o reosiguranju viška godišnjih šteta

Ugovor o reosiguranju viška godišnjih šteta ili još poznat kao ugovor o reosiguranju gubitaka⁶⁴ odnosno tehničkog rezultata⁶⁵ spada u kategoriji neproporcionalnih reosiguranja štete. Tim se ugovorom reosiguravaju osiguravateljevi gubici u poslovanju na godišnjoj razini iznad određenog samoprdržaja. Ovakav tip reosiguranja je relativno novi u svijetu reosiguranja te se još uvijek rijetko koristi⁶⁶. S jedne strane, ugovaranje ove vrste reosiguranja je povoljna za reosiguravatelja jer on čitavo vrijeme trajanja ugovora zna svoje obveze do ugovorenog samoprdržaja⁶⁷. Problem dolazi u trenutku kada štete prijeđu navedeni samoprdržaj te se time reosiguravatelj izlaže velikoj nesigurnosti zbog potencijalnih brojnih promjena u poslovanju osiguravatelja koje se ne mogu predvidjeti. Zbog toga, za razliku od ostalih vrsta reosiguranja, u ovom slučaju bi reosiguravatelj morao konstantno pratiti i kontrolirati poslovanje osiguravatelja, a što na svoju ruku ima za rezultat osiguravateljevo efikasnije poslovanje⁶⁸. Kako bi te reosiguratelj mogao postići, on bi najprije trebao voditi računa da osiguravatelj ne odredi prenizak samoprdržaj, a što bi osiguravatelju omogućilo da bilježi pozitivno poslovanje na račun reosiguratelja. Samoprdržaj bi se trebao odrediti na način da stimulira efikasno poslovanje osiguravatelja tako što bi on poduzimao odgovarajuće mjere.

Često u praksi, ugovori ovog tipa reosiguranja sadržavaju sljedeće bitne sastojke kao što su vrijeme trajanja, ugovorne strane, predmet reosiguranja, obujam i tip pokrića, premija osiguranja te premija reosiguranja i način plaćanja potonje, vođenje poslova reosiguranja, pravo kontrole, obračun poslova reosiguranja i sl.⁶⁹.

4.2.1.6. Ostale vrste ugovora o reosiguranju

U skupini ugovora o reosiguranju šteta poznati su još ugovori o osiguranju "drugog rizika" te ugovor o reosiguranju ekscedenta šteta. Ugovor o osiguranju "drugog rizika" se sklapa

⁶⁴ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 68.

⁶⁵ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 369.

⁶⁶ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 68.

⁶⁷ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 369.

⁶⁸ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 68.

⁶⁹ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 369.

najčešće kako bi se ugovorilo pokriće štete po jednoj određenoj polici osiguranja, a što ga upravo razlikuje od svrhe zbog koje se sklapa ugovor o reosiguranju ekscedenta šteta. Nadalje, on je podosta povoljan za ugovarati u obliku dopunskog reosiguranja pojedinačnih rizika koji su nedovoljno ili uopće nisu reosigurani proporcionalnim reosiguranjem⁷⁰. S druge strane, ugovor o reosiguranju ekscedenta šteta se ugovara s ciljem reosiguravanja šteta koje prelaze visinu samoprdržaja osiguravatelja po jednom događaju, neovisno o tome da li je ugovoren za jedan ili nekoliko ugovora o osiguranju. U ovom slučaju, reosiguratelj ograničava svoju obvezu iz ugovora na način da postavi najvišu granicu iznad određenog samoprdržaja od strane osiguravatelja.

Ostale vrste ugovora o reosiguranju koje su poznate praksi su pojedinačni ugovori, opći te ugovori o otvorenom pokriću reosiguranja. Navedene vrste ugovora se razlikuju s obzirom na broj predmeta preuzetih ugovorom o reosiguranju⁷¹. Kod pojedinačnih ugovora o reosiguranju, kako i sami naziv upućuje, se radi o ugovaranju pokrića za točno određeni rizik iz jednog određenog ugovora o osiguranju. Zbog tog razloga, pojedinačni ugovori u se nazivaju još i fakultativnim (dobrovoljnim) ugovorima o reosiguranju. Pozitivna strana takvog ugovora je da je reosiguratelj upoznat cijelo vrijeme sa svim elementima rizika te mu je na taj način jednostavnije donijeti odluku hoće li takav rizik reosigurati ili ne. S druge strane, ovakvi su ugovori podosta rijetki u praksi jer zahtijevaju iznimnu profesionalnost i stručnost na području reosiguranja. Oni se najčešće sklapaju kod poslova pomorskih i zračnih kasko osiguranja, teških industrijskih rizika i sl.⁷².

S druge strane, opći ugovor o reosiguranju se sklapa za unaprijed definiranu vrstu osiguranja ili čitav portfelj osiguranja na određeno razdoblje. To znači da ugovori o osiguranju iz te vrste koji budu sklopljeni nakon sklapanja općeg ugovora o reosiguranju su također reosigurani kao i ostali ugovori o osiguranju iste vrste⁷³.

Zadnja vrsta ugovora o reosiguranju je ugovor o otvorenom pokriću reosiguranja. To je mješoviti ugovor kojeg čini kombinacija između pojedinačnog i općeg ugovora o reosiguranju⁷⁴.

⁷⁰ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 67.

⁷¹ Ibid. str. 68.

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid. str. 69.

⁷⁴ Ibid.

4.4. Predugovorne dužnosti stranaka prije sklapanja ugovora o reosiguranju

Predugovorne dužnosti stranaka prije sklapanja ugovora o reosiguranju mogu se općenito usporediti s predugovornim dužnostima prije sklapanja bilo kojeg drugog pravnog posla, naravno, uzimajući pritom u obzir specifičnosti svakog odnosa ponaosob. Naime, takve su predviđene s ciljem osiguranja transparentnosti u budućem odnosu stranaka. Jedna od osnovnih predugovornih dužnosti je dužnost otkrivanja svih relevantnih i odlučnih informacija o predmetu ugovora o reosiguranju. To je dužnost obje strana, pa će tako osiguravajuće društvo morati, primjerice, podijeliti informacije vezane uz ugovore o osiguranju kojeg je sklopilo, iznos police osiguranja, popis zahtjeva za isplatom osigurarine i sl. S druge strane, reosiguratelj je dužan predočiti reosiguraniku informacije o najvišem iznosu rizika kojeg je spreman prihvatiti. S tim je povezano i potencijalno informiranje reosiguranika o financijskoj stabilnosti i položaju reosiguratelja kao što su financijski izvještaji, izvori financiranja, povijest poslovanja i sl. Nadalje, reosiguranik može tražiti i određene informacije o usklađenosti reosiguratelja s relevantnim propisima koje određuju nadležne domaće i/ili međunarodne institucije. Primjer toga su brojni regulatorni zahtjevi HANFA-e⁷⁵.

Navedene predugovorne dužnosti su općenito poznate i prihvaćene, ali se mogu razlikovati u pojedinostima od države do države.

4.5. Sklapanje i sadržaj ugovora o reosiguranju

Trenutak zaključenja ugovora o reosiguranju slijedi nakon uspješno završenog predugovornog stadija pregovaranja koji uključuje najprije razmatranje ponude za zaključenje ugovora. Ponude za zaključenje ugovora su sastavljene na temelju zahtjeva za davanje ponude koje upućuje reosiguranik-osiguratelj⁷⁶, u pravilu većem broju reosiguratelja⁷⁷. Međutim, prije nego što osiguratelj postavi zahtjev za davanje ponude kojim traži reosiguravajuću zaštitu, on mora najprije izvršiti analizu svog poslovanja te svog portfelja odnosno dijela portfelja kojeg namjerava reosigurati te potom

⁷⁵ čl. 3. t. 6. ZOS.

⁷⁶ Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 6.

⁷⁷ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 374.

izraditi program reosiguravajuće zaštite temeljem kojeg odabrati odgovarajuće vrste reosiguranja⁷⁸.

Analizom svog portfelja osiguravatelj spoznaje kod kojih ugovora o osiguranju može potencijalno doći do izrazito velikih šteta i koje bi na taj način mogle odstupiti od prognoziranih računica. Na taj način, za različite vrste pokrivenih rizika osiguranjem, osiguravatelj može ugovoriti i odgovarajuće vrste reosiguranja koje bi optimalno i efikasno mogle reosigurati osiguravatelja te sačuvati njegovo poslovanje u slučaju nastanka⁷⁹.

Nakon izvršene analize, osiguravatelj bi trebao izraditi program reosiguravajuće zaštite koji bi razvrstavao sklopljene ugovore o osiguranju po vrstama te sa strane naznačiti procjenu štete do koje bi moglo doći kod svake od tih vrsta osiguranja. Nadalje, osiguravatelj treba, pokraj svake vrste osiguranja navesti i iznos samopridržaja odnosno granicu do koje sudjeluje u šteti kako bi osigurao stabilnost i efikasnost u svom poslovanju⁸⁰. Upravo je izrađeni program reosiguravajuće zaštite glavna tema razgovora u fazi pregovora s različitim reosigurateljima⁸¹.

U trećoj fazi osiguravatelj treba izabrati oblik i vrstu reosiguranja koja najviše odgovara njegovom poslovanju. Upravo uz dobru analizu svih pojedinih vrsta osiguranja te poznavanje tržište reosiguranja, osiguravatelj može donijeti ispravnu odluku o tome koja vrsta odnosno vrste reosiguranja treba ugovoriti s obzirom na razinu rizika potencijalne štete. Štete koje mogu nastati u cjelokupnom portfelju osiguravatelja mogu biti velike štete na pojedinačnim rizicima, nestabilne štete s obzirom na veličinu i nastanak malih i srednjih šteta te kumuliranje velikog broja pojedinačnih šteta iz jednog štetnog događaja⁸². Uzimajući u obzir navedene vrste štete, osiguravatelj odabire odgovarajuću reosiguravajuću zaštitu. Pa tako velike štete na pojedinačnim rizicima se reosiguravaju sklapanjem ugovora o ekscedentnom reosiguranju te reosiguranju viška šteta. Kod nestabilnih šteta s obzirom na veličinu i nastanak malih i srednjih šteta sklapaju se ugovori o kvotnom reosiguranju te reosiguranje gubitaka. Na kraju, kod velikog broja

⁷⁸ Ibid. str. 372.

⁷⁹ Ibid. str. 373.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid. str. 372.

pojedinačnih šteta iz jednog događaja se sklapaju ugovor o reosiguranju viška šteta te kvotno reosiguranje⁸³. S druge strane, ako je osiguravatelj izložen svim mogućim rizicima koje bi mogli poremetiti njegovo poslovanje te bi htio u potpunosti se zaštititi, onda valja sklopiti ugovore za vrste reosiguranja⁸⁴.

Nakon zaprimanja zahtjeva za davanje ponude, reosiguravatelj izrađuje ponudu sukladno programu reosiguravajuće zaštite. U ponudi reosiguravatelj je uvijek dužan navesti koliko je rizika spreman preuzeti. Nadalje, sastavni dio ponude čine uvjeti reosiguravatelja za svaki pojedini ugovor o reosiguranju koji se sklapa, a koji su prilagođeni naspram određene vrste osiguranja za koju se ugovara reosiguranje⁸⁵.

Osiguravatelju se dostavljaju izrađene ponude od kojih on odabire onu najpovoljniju za njega. Nakon što izvrši izbor, osiguravatelj obavještava reosiguravatelja kojeg je izabrao te mu daje nalog da plasira cijeli ili dio ugovora o reosiguranju. Nakon izvršenog plasmana, ugovor o reosiguranju se dostavlja na potpis osiguravatelju⁸⁶.

Zadnja faza nakon potpisivanja ugovora o reosiguranju je realizacija odnosno izvršenje samog ugovora. Realizacija se postiže kroz obračun reosiguravateljevih udjela u premiji osiguranja i u likvidiranim štetama unutar ugovorenog vremena trajanja ugovora o reosiguranju⁸⁷. Ugovori o reosiguranju posebice oni koji su s međunarodnim elementom, često sadržavaju i određene tipske klauzule. Među najpoznatijim takvim klauzulama valja spomenuti najprije klauzulu *right to business management*, koja služi tome da se osigura daljnje nesmetano poslovanje reosiguranika bez bilo kakvog miješanja od strane reosiguravatelja. Ta klauzula također govori u prilog odvojenosti poslova osiguranja i reosiguranja. Međutim, ugovorne strane mogu ugovoriti i drugačije, odnosno da reosiguravatelj sudjeluje u poslovanju reosiguranika koje je predmet ugovora o reosiguranju. Do takvog ugovaranja može doći iz razloga što je reosiguravatelj inače krajnji nositelj dio reosiguranog rizika te je u njegovom interesu da je poslovanje reosiguranika primjereno procijenjeno i vođeno s dužnom pažnjom kako bi se izbjegli nepotrebni gubici i štete. Sudjelovanje u poslovanju može biti uređeno na način da

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Ibid. str. 374.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid. str. 377.

⁸⁷ Ibid. str. 378.

reosiguranik mora, prije sklapanja ugovora o osiguranju koji je predmet ugovorenog reosigurateljnog pokrića, konzultirati se s reosiguravateljem o sklapanju predmetnog ugovora o osiguranju. Može se ugovoriti i striktnije, odnosno da je za svaki ugovor o osiguranju, koji bi spadao u reosigurateljno pokriće potreban izričiti pristanak reosiguravatelja. Potonji slučaj poznat je u praksi kao klauzula *claims control*⁸⁸. Nadalje, klauzula *right to business management* se može derogirati putem *fronting-a*, što predstavlja način na koji se osiguravatelj predstavlja samo kao subjekt za transfer rizika jer on sam nema mogućnost samostalno snositi određeni rizik koji se reosigurava⁸⁹.

Druga tipična klauzula je *follow the fortune*, koja ima za cilj obvezati reosiguratelja, u mjeri u kojoj je to predviđeno ugovorom, da poštuje sve zahtjeve za isplatom osiguranika koje je savjesno izvršio reosiguranik. Drugačije rečeno, navedena klauzula zahtijeva od reosiguravatelja da isplati reosiguraniku-osiguravatelju ugovoreni udio u namirenju nastalog rizika koji je osiguranik podmirio u skladu s ugovorom o osiguranju i uvjetima utvrđenim u ugovoru o reosiguranju⁹⁰. Treća klauzula je *follow the action* prema kojoj je reosiguranik slobodan u pogledu zaključivanja ugovora o osiguranju, određivanja visine premije, načina i visine isplate premije i sl. U ovom slučaju, reosiguratelj je vezan poslovnim odlukama reosiguranika⁹¹. Zadnja klauzula je *direct insurer's retention* koja ima za cilj određivanja samopridržaja, odnosno da reosiguranik mora zadržati određenu kvotu rizika koja se ne može prebaciti ugovorom na reosiguravatelja. Time se zapravo određuje maksimalni udio u kojem bi reosiguravatelj potencijalno sudjelovao. Kao što je navedeno ranije, jedan od osnovnih sastojaka ugovora o reosiguranju čini određeni samopridržaj od strane osiguravatelja, te ova klauzula jasno ističe tu važnost⁹².

Sadržaj ugovora o reosiguranju najviše ovisi o slobodnoj volji stranaka da ga odrede. Međutim, kako bi se radilo o ugovoru o reosiguranju, trebao bi sadržavati određene bitne sastojke specifične za tu vrstu ugovora. Jedan od osnovnih sastojaka čini predmet reosiguranja. Kao što je ranije spomenuto, kod različitih vrsta ugovora o reosiguranju, predmet ugovora se razlikuje s obzirom na vrstu reosiguranja za koju se opredijeli

⁸⁸ Petrenko, I., "Follow-the-settlements" clause in reinsurance contracts. Maritime law perspective." University of Oslo, 2021., str. 25.

⁸⁹ Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 12.

⁹⁰ Segalla F.T., Insurance, Reinsurance and Self-Insured Retentions: The Basics And Beyond, FDCC, 2002., str. 28.

⁹¹ Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 12.

⁹² Ibid.

osiguravatelj. Općenito rečeno, predmet reosiguranja čini obveza i prava reosiguravatelja da reosigura predmet iz glavnog ugovora o osiguranju koji osiguravatelj prenosi⁹³. Drugi bitni sastojak ugovora o reosiguranju je rizik reosiguranja. Rizik reosiguranja čini dio rizika iz ugovora o osiguranju. Nadalje, rizik reosiguranja mora biti budući i neizvjesni događaj neovisan o volji ugovornih strana. S obzirom na različite vrste reosiguranja, rizici se općenito mogu svrstati u kategorijama osnovnih, dopunskih, ratnih i političkih i isključenih rizika⁹⁴. Primjerice, osnovni rizici koji se često ugovaraju kod ugovora o ekscedentnom reosiguranju su rizici osigurani od požara, od prekida rada zbog požara (šomaž), u građevinarstvu, u brodogradnji i sl.⁹⁵. Dopunski rizici se ugovaraju u slučaju kada postoji vjerojatnost da osnovna šteta uzrokuje neku drugu još veću opasnost kao posljedica. Na primjer, kada bi u slučaju požara moglo doći do eksplozije, onda se i takav rizik može pokriti kao dopunski. Nadalje, ratni i politički rizici se rijetko reosiguravaju zbog velike nesigurnosti i nepredvidivosti takvih događaja, pa sukladno time i nemogućnost određenja potencijalne štete koja bi mogla nastati uslijed toga. Zbog toga ti rizici najčešće spadaju u kategoriju isključenih rizika kada ih reosiguravatelj izrijekom isključuje u obliku klauzule *war exclusion clause*⁹⁶. Također, većina ugovora o reosiguranju sadrži i klauzulu *nuclear energy exclusion clause* o isključenju štete nastalih od nuklearnih rizika⁹⁷. Treći bitni sastojak čini reosigurana svota odnosno svota reosiguranja. Navedenu svotu isplaćuje reosiguravatelj reosiguraniku kada i ako nastupi ugovoreni slučaj. Reosigurana svota služi kao element utvrđivanja gornje granice do koje sudjeluje reosiguravatelj, osnovica za obračun premije reosiguranja, te kao osnovica za obračun reosigurnine⁹⁸. Četvrti bitni sastojak čini premija reosiguranja. Jednostavno rečeno, to je iznos koji reosiguravatelj ima pravo tražiti od reosiguranika temeljem ugovora o reosiguranju. Premija reosiguranja se još naziva i cijena reosiguranja. Reosiguranik stječe prava iz ugovora o reosiguranju nakon što uplati premiju reosiguranja

⁹³ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 63.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 349.

⁹⁶ Ibid. str. 365.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 63..

reosiguravatelju⁹⁹. Nadalje, zbog toga što je ugovor o reosiguranju neformalan ugovor, to znači da za njegovo zaključenje nije predviđen posebni oblik pa se on može sklopiti usmeno ili pisanim putem, pri čemu se pisanim putem najčešće sklapa distancijski uz posredovanje brokera.

Najčešće, kao što je ranije spomenuto, ugovori o reosiguranju se sklapaju na godinu dana te se po isteku tog roka obnavljaju za iduće razdoblje¹⁰⁰, s tim da je način obnove ugovora obično predviđen u samom ugovoru kako bi se osigurao kontinuitet pokrića te smanjile štetne posljedice koje bi mogle nastati u slučaju prekida takvog kontinuiteta¹⁰¹. Prema tome, trajanje ugovora se određuje sukladno trajanju rizika koji se želi reosigurati, pa se zbog toga može zaključiti i na neodređeno vrijeme s ugovorenim otkaznim rokom¹⁰² odnosno do raskida ugovora¹⁰³. Razlog tomu je što se neizvjesnost nastupa osiguranog rizika iz originalnog ugovora o osiguranju prenosi i na ugovor o reosiguranju kojim se disperzira taj isti osigurani rizik. Tako se, primjerice, u slučaju fakultativnog reosiguranja trajanje ugovora određuje u većini slučajeva prema trajanju originalnog ugovora o osiguranju. U tom slučaju, ako bi došlo do nastupa osiguranog rizika te osiguravatelj isplati osiguraniku osigurninu, pa se kasnije obrati reosiguravatelju radi isplate reosiguranog iznosa, isplatom tog iznosa se ispunjava ugovor o reosiguranju. Međutim, moguće je ugovoriti i trajanje ugovora o reosiguranju koje je neovisno o originalnom ugovoru o osiguranju, ali tada dolazi do izostanka reosigurateljnog pokrića za onaj period koji ne bi bio obuhvaćen ugovorom o reosiguranju.

4.7. Raskid i prestanak ugovora o reosiguranju

Način i uvjete raskida ugovora o reosiguranju stranke ugovaraju same prilikom sklapanja ugovora. Obično se ugovora da stranke svoju namjeru o raskidu ugovora moraju dati u pisanoj obliku drugoj strani pod određenim uvjetima. Primjerice, može se ugovoriti automatski raskid ugovora u slučaju neplaćanja premije čije posljedice nastupaju odmah

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., str. 344., str. 366., str. 371.,

¹⁰¹ Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996., str. 63.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Petrović Z., Pravni posao reosiguranja, sa posebnim osvrtom na reosiguranje života, u: Glasnik advokatske komore Vojvodine, Časopis za pravnu teoriju i praksu, br. 11-12, Novi Sad, 2003.

po dostavljanju obavijesti reosiguraniku o raskidu¹⁰⁴. Nadalje, može se ugovoriti raskid apsolutnog karaktera kojim prestaje djelovanje reosiguratelnog pokrića, ne samo prema budućim ugovorima o osiguranju koje bi reosiguranik sklapao, nego i prema već sklopljenim ugovorima¹⁰⁵. Također, u slučaju neplaćanja premije reosiguranja, ugovor je raskinut u trenutku kada je reosiguratelj obavijestio reosiguranika o raskidu zbog neplaćanja¹⁰⁶. Međutim, stranke mogu ugovoriti da su, u slučaju raskida reosiguratelnim pokrićem obuhvaćeni rizici koji su nastali ili su prijavljeni reosiguratelju prije takvog raskida ugovora¹⁰⁷. Kod raskida ugovora se može ugovoriti i tzv. *extension clause* koja određuje posljedice prestanka ugovora o reosiguranju u slučaju kada se visina određenih šteta ne može odjednom utvrditi¹⁰⁸.

U slučaju da stranke ne predvide posebne odredbe o raskidu odnosno prestanku ugovora, i dalje se primjenjuju opće odredbe o raskidu iz ZOO-a. Među njima valja spomenuti mogućnost jedne od stranaka da raskine ugovor bez ostavljanja naknadnog roka za ispunjenje drugoj strani ako iz držanja druge strane proizlazi da ona neće ispuniti svoju obvezu ni u naknadnom roku¹⁰⁹. Međutim, stranka koja zbog neispunjenja traži raskid ugovora, dužna je to priopćiti drugoj strani bez odgađanja. Ako se radi o neispunjenju neznatnog dijela obveze, ugovor se ipak neće moći raskinuti što ima za posljedicu onemogućavanje nesavjesnog i nepromišljenog raskida¹¹⁰. Što se ima smatrati neznatnim dijelom obveze ovisi od slučaja do slučaja te će to biti ostavljeno na procjeni suda ako bi došlo do sudskog spora. Navedeno je potvrđeno u sudskoj presudi VSH, Rev-1083/86 iz 1986. godine koja glasi: „*Je li riječ o neispunjenju neznatnog dijela obveze, sud će ovdje ocijeniti s obzirom na cjelokupnost obveza stranaka iz ugovora.*“ Primjerice, neznatnim dijelom bi se moglo smatrati neisplaćivanje reosigurateljne premije u iznosu manjem od

¹⁰⁴ Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 14.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ čl. 363. ZOO.

¹¹⁰ čl. 366. i čl. 367. ZOO.

10%¹¹¹. U takvom slučaju ne bi bilo mjesta raskidu ugovora, ali će oštećena strana i dalje imati pravo tražiti ispunjenje preostalog dijela premije te naknadu štete.

Navedene odredbe služe ispunjenju jednog od osnovnih načela obveznog prava a to je *pacta sunt servanda*. Dakle, prvenstveni cilj sklapanja ugovora je usmjeren na njegovom izvršenju odnosno ispunjenju te se sukladno time nastoji najprije dati prednost tome, a tek podredno raskidu ugovora.

5. ZAKLJUČAK

Djelatnost reosiguranja, a s tim vezani ugovorni odnos reosiguranja ima sve veću i važniju ulogu na današnjem tržištu osiguranja koje postaje sve složenije i zahtjevnije. Važnost proizlazi iz toga što ugovori o reosiguranju imaju bitnu ulogu u industriji osiguranja pružajući olakšane metode disperziranja rizika te osiguravanja financijske stabilnosti svih sudionika. S obzirom na sve veće rizike koje osiguravatelji preuzimaju u pokriće, nije zamislivo da oni mogu efikasno poslovati bez mogućnosti prenošenja tih rizika¹¹².

Uzimajući u obzir već spomenute atipičnosti odnosno neimenovanosti predmetnog ugovora, njegove pojedine sličnosti, ali i razlike u odnosu na ugovor o osiguranju, postavilo se pitanje je li ugovor o reosiguranju ugovor koji pripada i proizlazi iz područja osiguranja ili je to ugovor trgovačkog prava. Razmatrajući zakonsku regulativu i sudsku praksu u Hrvatskoj na prvi pogled se može reći da se radi o trgovačkom ugovoru. Zbog prirode i svrha tog odnosa, ugovor o reosiguranju mogu zaključiti samo trgovačka društva koja se bave reosiguranjem odnosno osiguranjem i reosiguranjem. Uglavnom se na ugovore o reosiguranju najprije primjenjuje ono što su stranke slobodno ugovorile. Nakon pregleda različitih vrsta ugovora o reosiguranju, može se vidjeti da među ostalim bitni sastojci tog ugovora čine predmet reosiguranja, premija, svota reosiguranja, rizik osiguranja i osiguravateljev samoprdržaj. Nadalje, u praksi se često ugovaraju i tipske klauzule specifične samo za područje reosiguranja poput već spomenute *right to business management, claims control clause, follow the action, follow the fortune, direct insurer's retention, extension clause* i sl. Međutim, za ono što nisu stranke izričito predvidjele ugovorom se i dalje primjenjuju opće odredbe obveznog prava. S tim u vidu se može

¹¹¹ Marečić A., Raskid ugovora zbog neispunjenja, 03.11.2022., <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/raskid-ugovora-zbog-neispunjenja> (pregledano 25.05.2023.)

¹¹² Bijelić M., Miletić V., Osiguranje (i reosiguranje) u globalizaciji, *Ekonomija (Economics)*, 16(2), 2009., str. 323.

zaključiti da je ugovor o reosiguranju po svojoj prirodi trgovački ugovor koji se zbog svojih specifičnosti i iznimaka nalazi unutar industrije osiguranja.

6. LITERATURA

a. Domaći propisi

1. Zakon o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22.)
2. Zakon o trgovačkim društvima ("Narodne novine" br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23.)
3. Zakon o osiguranju ("Narodne novine" br. 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22.)

b. Strani propisi

1. Zakon o ugovoru o osiguranju Savezne Republike Njemačke (od 23. studenog 2007. (Savezne novine I, str. 2631), kako je posljednji put izmijenjen člankom 4. Zakona od 11. srpnja 2021. (Savezne novine I, str. 2754))
2. Zakon o obligacionim odnosima Republike Srbije ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93, "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja i "Sl. glasnik RS", br. 18/2020)
3. Kodeks o osiguranju Republike Bugarske
4. Zakon o pomorskom osiguranju Ujedinjenog Kraljevstva iz 1906. godine

c. Knjige

1. Pavić D., Ugovorno pravo osiguranja : Komentar zakonskih odredaba, Zagreb, 2009., Tectus d.o.o.
2. Bijelić M., Osiguranje i reosiguranje, Zagreb, 2002., Tectus d.o.o.
3. C Mitchel, Paul Mitchell, Landmark Cases in the Law of Contract, 2008., Bloomsbury Publishing.

d. Članci

1. Pavlović M., Važnost razlikovanja i kvalifikacije obveznih i trgovačkih ugovora, 23.10.2018., <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2018B1207>
2. Marin J. Pravo osiguranja, u: Josipović, T. (2020) Privatno pravo Europske unije - opći dio. Zagreb, Narodne novine.
3. Zelenika R., Relevantna obilježja reosiguranja, u: Zbornik radova, Ekonomskog fakulteta Rijeka 14, sv. 1., 1996.
4. M. Tullius Cicero. De Officiis. With An English Translation. Walter Miller. Cambridge. Harvard University Press; Cambridge, Mass., London, England. 1913., <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=urn:cts:latinLit:phi0474.phi055.perseus-eng1:1.23>
5. Braje Eva-Maria, In review: the essentials of insurance and reinsurance law in Germany, Lexology, 25.04.2022., <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=6f45f808-1d18-48eb-983e-3b31ea0f0eed>
6. Matijević, B., Ugovor o reosiguranju, Pravo osiguranja, Hrvatska pravna revija, 2002.
7. Lu Yao, Utmost Good Faith in Reinsurance Contracts: Difficulties and Problems of Its Operation in an Evolution Time, kolovoz 2015., University of Exeter
8. Segalla F.T., Insurance, Reinsurance and Self-Insured Retentions: The Basics And Beyond, FDCC, 2002.
9. Bijelić M., Miletić V., Osiguranje (i reosiguranje) u globalizaciji, Ekonomija (Economics), 16(2), 2009.
10. Petrović Z., Pravni posao reosiguranja sa posebnim osvrtom na reosiguranje života, 2003., Glasnik advokatske komore Vojvodine, Časopis za pravnu teoriju i praksu
11. Marečić A., Raskid ugovora zbog neispunjenja, 03.11.2022., <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/raskid-ugovora-zbog-neispunjenja>
12. Petrenko I., "Follow-the-settlements" clause in reinsurance contracts. Maritime law perspective.", University of Oslo, 2021.

e. Sudska praksa

1. Presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, br. Pž 2746/2019-2 od 05.06.2019.
2. Presuda VSH, br. Rev 1083/86 od 20.11.1986.

e. Ostalo

1. <https://www.hanfa.hr/trziste-osiguranja/registri/drustva-za-osiguranje-i-drustva-za-reosiguranje/>
2. <https://casetext.com/case/as-ivarans-rederei-v-puerto-rico-ports-auth>